

Hírlevél 2016/10.

- **KIADVÁNYAJÁNLÓ: BEVÁLT GYAKORLATOK – KONTINGENCIA MENEDZSMENT**
- **BESZÁMOLÓ AZ EMCDDA TRENDSPOTTER TALÁLKOZÓJÁRÓL**
- **FÓKUSZBAN AZ ÚPSZ INJEKTÁLÁS**
- **A REJTETT INTRAVÉNÁS SZERHASZNÁLÓ POPULÁCIÓ NAGYSÁGÁNAK BECSLÉSE**
- **BEHARANGOZÓ – ÉVES JELENTÉS AZ EMCDDA SZÁMÁRA**
- **BESZÁMOLÓ JOGI KAPCSOLATTARTÓK ÉVES TALÁLKOZÓJÁRÓL**
- **UPSZ! – OKTÓBERI AKTUALITÁSOK**
- **NEMZETKÖZI ESEMÉNYAJÁNLÓ**

KIADVÁNYAJÁNLÓ: BEVÁLT GYAKORLATOK – KONTINGENCIA MENEDZSMENT

Az EMCDDA elindította negyedévenként megjelenő, a tudományosan bizonyított **Bevált gyakorlatokat** bemutató sorozatát. **Feliratkozás** után a szakemberek értesítést kapnak a legfrissebb, témát érintő kutatási eredményekről és publikált ajánlásokról.

Ennek a sorozatnak a legújabb kiadványa a *kontingencia menedzsment* hatékonyságát vizsgálja.

A *kontingencia menedzsment* a drogfüggőség kezelése során alkalmazott technika. Főbb elemei az elvárt magatartás ösztönzése és ellenőrzése, azzal a céllal, hogy elősegítse a társadalmi reintegrációt, a beilleszkedést, az absztinenciát és/vagy a munkavállalást.

Az EMCDDA legújabb kiadványa 38 olyan tanulmány szisztematikus áttekintése, amelyek a kontingencia menedzsment hatékonyságát vizsgálták gyógyszeres kezelés mellett. A módszer a kiadvány szerint jól alkalmazható kokainfogyasztók esetében a szerfogyasztás csökkentésére. Opiátfogyasztók detoxikációs kezelése során segíti a kezelésben maradást és növeli az absztinenciát. Fenntartó kezelésben részt vevő opiátfogyasztók esetében pedig hozzájárul a kokainfogyasztás mérsékléséhez vagy elhagyásához. Továbbá vizsgálták,

hogyan befolyásolja a kliensek részvételét HIV/HCV szűrési és HBV oltási programokban. A kontingencia menedzsment technika összességében megvalósítható és ígéretes kiegészítésnek bizonyult a kábítószer-fogyasztók kezelése során.

A kiadvány angol nyelven érhető el [az EMCDDA oldalán](#). ■

BESZÁMOLÓ AZ EMCDDA TRENDSPOTTER TALÁLKOZÓJÁRÓL

2016. október 19-20-án került sor az EMCDDA legutóbbi szakértői találkozójára, melynek célja az új pszichoaktív szerekkel kapcsolatos legfrissebb trendek feltérképezése volt.

A trendspotter találkozók több tekintetben különlegesek. A találkozóra 16 szakértőt hívott meg az európai ügynökség, olyanokat, akik e téma valamilyen aspektusát jól ismerik, így csoportos közös vélemény kimunkálása eredményeként a jelenség általános irányára, trendjére nagy biztonsággal megállapítás tehető. A szakemberek egy-egy előadás keretében ismertették a saját kutatási területüket, majd összegyűjtötték és megvitatták a közös pontokat. Ezt követően kiscsoportos egyeztetésen strukturált kérdések segítségével pontosították az összképet, majd újra összeülve szavaztak arról, mely trendek lehetnek összességében igazak Európa egészére vagy a jelenség valamely aspektusára.

A gyorsan változó, globalizált kábítószerpiac; a növekvő online és virtuális kereskedelem kihívások elé állítja a szakembereket. Az epidemiológiai adatgyűjtések mellett szükség van ezért olyan eseti vizsgálódásokra, melyek érzékenységük, részletezettségük vagy éppen kvalitatív jellegük miatt kiegészíthetik, tovább árnyalhatják a kábítószer-problémáról, különösen pedig az új pszichoaktív szerekkel kapcsolatos helyzetről alkotott képünket.

Az új szerekkel kapcsolatos helyzet változatos formát mutat Európában. Míg hazánkban a stimulánsok, jellemzően a szintetikus katinonok injektálása terjedt el, addig a skandináv vagy a balti országokban új opioid vegyületek, ún. fentanilok jelentek meg és okoznak súlyos egészségügyi következményeket, haláleseteket. A designer stimulánsok (pl. mefedron, 3-MMC, a-PVP) rekreációs használata több országban is elterjedt (pl. Angliában, Skóciában, Szlovéniában) míg más közép-európai országban (Csehországban, Szlovákiában) a metamfetamin fogyasztása jelent súlyos népegészségügyi kockázatokat. A designer benzodiazepinek megjelenése inkább a gyógyszerhamisítás tárgykörébe tartozik, de a szerhasználati mintázatokban való elterjedésük fokozhatja az egészségügyi káros következményeket. A résztvevők egyetértettek abban, hogy a legújabb, 3. generációs szintetikus kannabinoidok a legtöbb országban komoly problémát jelentenek: Használatuk nem hasonlít a klasszikus kannabiszéra, annál jóval potensebbek, erősen depresszáns hatásúak, és gyakran okoznak súlyos mérgezést vagy akut pszichés problémákat pl. eszméletvesztést, paranoiát, agressziót, hallucinációt.

A találkozó kifejezetten a problémás szerhasználati mintázatokra koncentrált, ezért áttekintette azokat a speciális csoportokat (pl. fogvatartottak, etnikai kisebbségek, MSM populáció) vagy magatartásformákat (injektálás, slamming) is, melyek nem feltétlenül nagyságuk, hanem kockázataik miatt fontosak.

A szakértői vélemények megismerése mellett az EMCDDA áttekinti az új pszichoaktív szerekre vonatkozó specifikus adatokat a tagállamoknak küldött eseti kérdőív és a különböző adatgyűjtések (pl. Korai Jelzőrendszer, kínálati indikátorok, Problémás droghasználat indikátor stb.) alapján, majd speciális jelentés formájában tárja a nyilvánosság elé az eredményeket előreláthatóan jövő tavasszal.

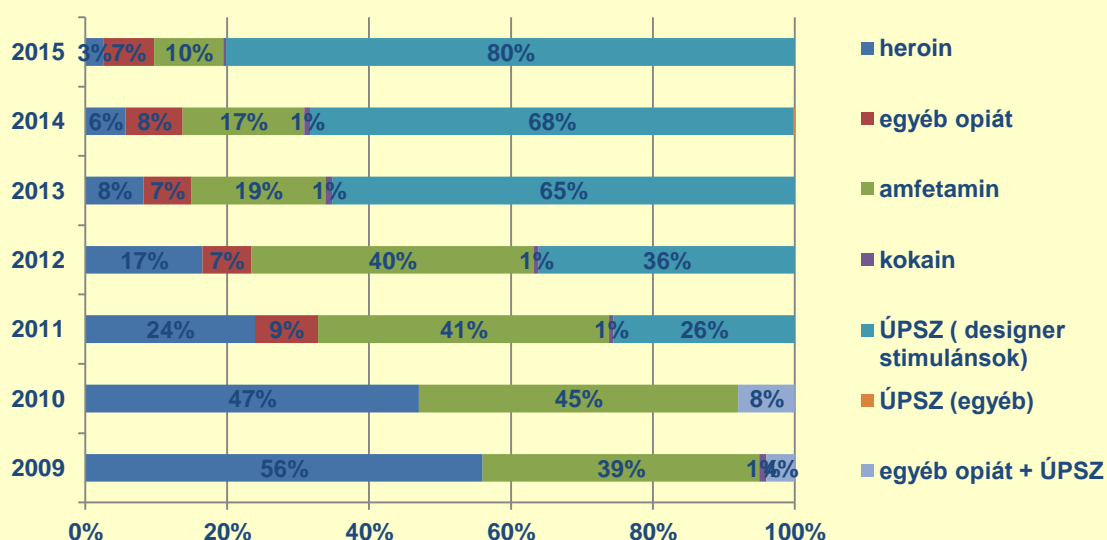
A találkozóról bővebb felvilágosítást ad: [Horváth Gergely](#). ■

FÓKUSZBAN AZ ÚPSZ INJEKTÁLÁS

A tőcsere adatok alapján az új pszichoaktív szerek (ÚPSZ) 2010-től kezdődő térnyerése teljesen átalakította a szerhasználati struktúrát: míg 2009-ben a kliensek kevesebb mint 4%-a injektált elsődlegesen valamilyen új pszichoaktív szert, addig 2015-ben 80%-uk vallotta elsődlegesen injektált szerének. Az amfetamin és heroin injektálás térvesztése tovább folytatódott.

Az új pszichoaktív szereket injektálók körében 2015-ben is a „pentakristály” volt a leggyakrabban injektált elsődleges szer (65%). Ezt követte a – 2014-ben szintén második helyet betöltő – „zene” (31%). A többi ÚPSZ, mint például az MDPV, a mefedron vagy a benzon előfordulási gyakorisága 4% alatti volt az elsődlegesen ÚPSZ-okat injektálók körében.

A tőcsere programban részt vevő kliensek elsődlegesen injektált szer szerinti megoszlása 2009-2015 között

Forrás: Tarján 2016b, Nemzeti Drog Fókuszpont – Éves Jelentés 2016

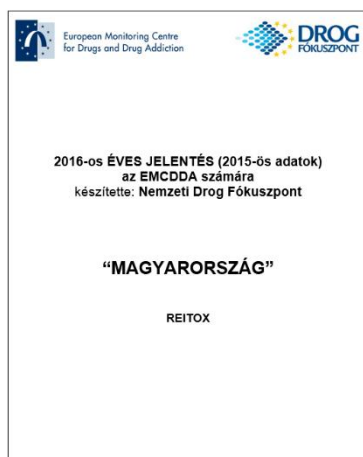
A REJTETT INTRAVÉNÁS SZERHASZNÁLÓ POPULÁCIÓ NAGYSÁGÁNAK BECSLÉSE

A Nemzeti Drog Fókuszpont munkatársai 2016 nyarán becslést (Horváth és Tarján 2016) készítettek az intravénás szerhasználó populáció (opiát és stimuláns injektálók együttesen) nagyságára vonatkozóan. A becslés során az országos HIV/HBV/HCV prevalencia vizsgálat 2014 és 2015 évekre vonatkozó kliensforgalmi adatait használták fel.

A becslésbe olyan szűrésben részt vevő intravénás szerhasználók kerültek, akik az adott időintervallumban tőcsere programban vettek részt vagy drogambulancián részesültek kezelésben. Az intravénás szerhasználók azonosítása a vizsgálatban a TDI rendszerben alkalmazott egyedi azonosító, ún. generált kód alkalmazásával történt, mely lehetővé tette a kliensek ismételt megjelenésének nyomon követését.

A rejtett intravénás populáció nagyságát 2014 és 2015 években pontbecslést alkalmazva teljes statisztikai függetlenség esetén 1594 főre tették. A becsült 76%-os tudatos részvételi hányad esetén a rejtett intravénás szerhasználó populáció nagyságát 6744 főre, a teljes intravénás szerhasználó csoport nagyságát 7799 főre becsülték a kétéves időszakra vonatkozóan. A szűrés során a vérminta vétele mellett viselkedési kérdőív is kitöltésre kerül, mely kérdést tartalmazott az utolsó injektálás idejére vonatkozóan is. Ennek alapján az aktív szerhasználók aránya (azok, akik a kérdést megelőző 12 hónapban is legalább egy alkalommal injektáltak) 86% volt 2015-ben. Így a teljes intravénás szerhasználói populáció nagysága 6707 főre becsülhető 2015-ben. ■

BEHARANGOZÓ – 2016-OS ÉVES JELENTÉS AZ EMCDDA SZÁMÁRA

November 1-től tölthető le a 2015. évre vonatkozó Éves Jelentés a Nemzeti Drog Fókuszpont honlapjáról, amely a tárgyév legfontosabb fejleményeit mutatja be az európai standardok mentén 8 tematikus fejezetben a hazai kábítószer-helyzetre vonatkozóan.

A jelentést az Intézet hazai szakértők bevonásával készítette és immár 13. alkalommal jelentette meg magyar és angol nyelven, hogy az aktuális trendekről tájékoztassa a hazai döntéshozókat, szakembereket, a közvéleményt, valamint az Európai Unió kábítószerügyi központját, az EMCDDA-t. ■

BESZÁMOLÓ A JOGI KAPCSOLATTARTÓK ÉVES TALÁLKOZÓJÁRÓL

2016 szeptemberében került megrendezésre az ELDD (European Legal Database on Drugs) hálózatához tartozó jogi kapcsolattartók 17. éves találkozója. A tagállamok jogi kapcsolattartóin kívül az Európai Bizottság és az Eurojust is képviseltette magát a megbeszélésen.

A találkozó fő célja az volt, hogy a hálózat tagjai tájékoztassák egymást és az EMCDDA-t az országukban történt jelentős jogszabályi és jogalkalmazási változásokról, valamint egyes előre meghatározott témákban tapasztalatokat cseréljenek.

Aktuális témaként tárgyalták meg a résztvevők az új pszichoaktív szerek szabályozásának kérdését a tagállamokban valamint a kannabisszal kapcsolatos jogi megoldásokat Európában. Az Európai Bizottság képviselője, Ute Stiegel előadást tartott a jelenleg elfogadásra váró, az új pszichoaktív anyagokkal kapcsolatos információcsere új szabályozásáról.

A találkozón három fő témaként a közúti közlekedés és a kábítószer-fogyasztás kapcsolata, a csekély mennyiségre vonatkozó szabályozások arányossága és jogi megközelítése illetve szubsztitúciós kezelések jogi háttere került megvitatásra.

A találkozóról bővebb felvilágosítást ad: **Dr. Varga Orsolya.** ■

RIASZTÁS

Az EMCDDA ebben a hónapban egy riasztást adott ki:

A 2016 októberében kiadott riasztás szerint Svédországban 9 haláleset történt a furanylfentanyl nevű vegyülettel összefüggésben 2015. november és 2016. június között.

Ebből két esetben kizárólag furanylfentanylt találtak az elhunytak vérében, a többi esetben egyéb szereket is kimutattak. Négy esetben állapították meg, hogy a halál oka egyértelműen furanylfentanyl mérgezés/túladagolás volt. Míg a Korai Jelzőrendszer esetében ez az első eset, hogy a furanylfentanyllal kapcsolatos súlyos nemkívánatos eseményeket jelentettek, addig az Egyesült Államokban 2016-ban több mint 220 a furanylfentanyllal összefüggésbe hozható halálesetről számoltak be. ■

UPSZI – OKTÓBERI AKTUALITÁSOK

Az Európai Unió tagállamaiban 2016. szeptember 15. és október 15. között megjelent új anyagok:

- az **ethyl-2-[1-(5-fluoropentyl)-1*H*-indazole-3-carboxamido]-3,3-dimethylbutanoate (5F-EDMB-PINACA)** nevű vegyület, mely azonosításáról Magyarország tett bejelentést.
- az ***N*-(3-fluorophenyl)-*N*-[1-(2-phenylethyl)-4-piperidyl]propanamide (3-fluorofentanyl)** nevű vegyület, mely azonosításáról Franciaország tett bejelentést.
- az **1-(2,3-dihydro-1*H*-inden-5-yl)-*N*-methylpropan-2-amine (5-MAPDI)** és **methyl 2-[[1-[(4-fluorophenyl)methyl]indole-3-carbonyl]amino]-3-methyl-butanoate (AMB-FUBICA)** nevű vegyületek, melyek azonosításáról Szlovénia tett bejelentést.
- a **2-(2-fluorophenyl)-2-methylamino-cyclohexanone (2-fluorodeschloroketamine)** nevű vegyület, mely azonosításáról Spanyolország tett bejelentést.
- az **1-(2-phenylethyl)piperidin-4-ol (1-phenethyl-4-hydroxypiperidine)** nevű vegyület, mely azonosításáról Görögország tett bejelentést.
- a **methyl 2-[[1-(5-fluoropentyl)indole-3-carbonyl]amino]-3,3-dimethyl-butanoate (5F-MDMB-PICA)** és a **6-(2-fluorophenyl)-1-methyl-8-nitro-4*H*-[1,2,4]triazolo[4,3-*a*][1,4]benzodiazepine (flunitrazolam)** nevű vegyületek, melyek azonosításáról Németország tett bejelentést.

Forrás: A Korai Jelzőrendszer hálózatába a **Tanács 2005/387/IB határozata** alapján érkező bejelentések.

NEMZETKÖZI ESEMÉNYAJÁNLÓ 2016

Időpont	Szervező	Cím	Helyszín	Információ
november				
3-4.	Correlation Network	Seminar on harm reduction and HCV	Párizs, Franciaország	Az esemény honlapja
8-9.	EMCDDA	EMCDDA reference group on Drug Supply Indicators	Lisszabon, Portugália	Beszámoló a hírlevélben
18-25	European HIV-Hepatitis Testing Week			Az esemény honlapja
december				
1.	Az AIDS elleni küzdelem világnapja			Tények és számok a WHO honlapján
1-2.	MAT	Változó Képletek - ÚJ(abb) szerek: kihívások, mintázatok, megoldások	Budapest, Hunguest Hotel Griff	Előzetes regisztráció
7.	Nemzeti Drog Fókuszpont	Az új pszichoaktív szerek kihívásai igazságügyi szakértői szemmel	Budapest	Beszámoló decemberi hírlevelünkben
8.	BCE Szociológia és Társadalompolitika Intézet	Fiatalok szerfogyasztása - szakmai műhely	Budapest	Beszámoló a hírlevélben